ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3792 — ՕԳՈՍՏՈՍ 26/7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1898 — 21 ՐԼՊԻՒԼ, ԱԽԼՐ 1316 — ՁՈՐԵՐԵՇԱԲԹԻ

در علیه ده غلطه غازتهسی (آره‌ولك) اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրֆ.
» » » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի թուղթ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փոխարէն 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Փոխուելու համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԽԼԵԱԿՆԵՐ

Վիճակագրական, պատմական ու կենսագրական երկերը ամէնէն աւելի յոգնութիւն, ժամանակ ու կանոնաւորութիւն պահանջող գործերն են, բանասիրական աշխատութեանց շարքին մէջ. և ասոր համար՝ տեւական ու պատուաբեր հանդամանք մը կը ստանան, երբ գլուխ ելլեն խղճամիտ խնամքով: Անոնց կարեւորութիւնը ապագային մէջ մանաւանդ կը գնահատուի, երբ սերունդը որ գրած կամ քաղած է զանոնք՝ անհետացած ըլլայ ու նիւթը որուն կը պատկանին՝ հնութեանց կարգը դասուի:

Մեր ժամանակակից գրողներուն մէջ կան սիրահարներ այս ճիւղին, կամ բուն բառովը՝ ոգեշունչներ, թէեւ քիչ թիւով, որոնք մասնաւոր հակում մը ունին պրպտելու, քննելու, հետազօտելու մօտաւոր անցեալի մը վերաբերող անձնաւորութիւններու կեանքը, հանրային հաստատութիւններու վիճակը, պատրաստելով ատաղձները այն մեծատարած շէնքին որ պատմութիւնը պիտի կազմէ: Այս տեսակ աշխատութիւններ սովորաբար մութի մէջ կը մնան, ձեռագիր կը պահուին, հետզհետէ լրացուելու, ընդարձակուելու նպատակով:

Շատ գործնական չէ այս վերապահումը որ բաղձացուած օգուտը չունենար միշտ. և մէկէ աւելի անգամներ լսած ենք այս կամ այն բանասէրին մահը, որ անաւարտ ձեռագիրներ թողած է, որոնք ընտանիքին կամ ազգականներու քով կը մոռցուին, հին թուղթի դէղերու կարգը: Եւ հազիւ երբեմն քրմնիկադիր մը կը յիշէ զանոնք, անցղակի, օրը օրին գրուած յօդուածի մը մէջ:

Իրական արդիւնք մը այն ատեն միայն երեւան կու գայ, երբ կենսագիրը կամ վիճակագիրը՝ պարբերական հանդէսի մը կամ օրաթերթի մը միջոցաւ հրապարակ կը հանէ իր պատրաստած աշխատութիւնը, եթէ գէժուար է իրեն առանձին հատոր մը տպագրել տալ: Այն ատեն է ահա որ գործին բուն հիմը դրուած կ'ըլլայ. ուսումնասիրուած կեանքին կամ հասատատութեան ծանօթ ու դիտակից անձեր կը փութան իրենց դիտողութիւնները, յաւելուածական ծանօթութիւնները ուղղել հեղինակին, որ այդ կերպով դիւրութիւն ձեռք կը բերէ սկսուած աշխատութիւնը կատարելագործելու:

Հայ թատրոնի պատմութեան ընդհանուր գիծերը ամփոփող ուսումնասիրութիւնը, որ Աբէ-Եալի երկուքուն թիւով սկսաւ երեւալ այս էջերուն մէջ, առիթ կ'ընծայէ մեզի այս հարցով զբաղելու: Բռնէ-էին աշխատասիրութիւնը, որ չատոնց ի վեր գրալի եղող պակաս մը լրացնելու կոչուած է, նոյնքան դնահատելի է իր իսկական արժէքովը որքան հեղինակին պատրաստականութեամբը որ զայն ընդարձակելու և ամբողջացնելու առիթը, հրատարակումը, չարհամարհէր: Ամբողջ սերունդի մը կեանքը կայ այդ պատմութեան մէջ, հեղինակներու, բանաստեղծներու, դերասաններու կեանքը, շատեր մեռած այսօր՝ ինչպէս Պէշիկթաշլեան, Հէրմեան, Դուրեան, Ադամեան, ու շատեր կենդանի և գործօն վիճակի մէջ տակաւին, բեմի վրայ, կամ իրենց դրոշ՝ թէեւ թոզած ըլլան թատերական հեղինակութեան ճիւղը զոր նախասիրած էին ատենօր:

Իրարու յաջորդելիք անուններուն, երկերուն, թուականներուն մէջ ամէն պիտի գտնենք դեղարուեստական ոգին ու ճաշակը 1836 էն մինչեւ 1880 սահող քառասունը՝ չորս տարիներուն, մեր կեանքին յատուկ բեմ մը, զորդացած թատրոն մը ունենալու երազներուն որոնք կիսատ իրականութիւն մը միայն դուած են:

Ուրիշ երկու բանասէրներ, ինչպէս իմացանք, ձեռնարկեր են գրելու Պոլսոյ հայ եկեղեցիներուն պատմութիւնը: Թատրոնէն դէպի Եկեղեցի փոխանցումը յանդուգն գտնէք գուցէ. բայց չէ՞ մի որ այս երկրորդ աշխատասիրութեան նպատակը փընտրուել գտնել է անունները այն բոլոր անձերուն որոնք իրենց բարեզաշտութենէն, իրենց հարստութենէն, իրենց անձնուէր աշխատանքէն բան մը նուիրեր են տաճարներ կանգնելու ու բարեզարդելու, ինչպէս առաջինին մէջ պիտի գտնենք անունները այն անձերուն որոնք իրենց մտքէն ու գրչէն բան մը նուիրած էին հայ բեմը կանգնելու և ճոխացնելու:

Ասոնց ու նման աշխատութիւններու համար, ինչպէս ուսումնասիրութիւններ ու կենսագրութիւններ, մասնաւորապէս ընձեռած օժանդակութիւնը անբաւական է. հեղինակներ կան որոնց ճաշակին չի յարմարիր մաս առ մաս, անկատ հրատարակութիւնը, թերթիմը կամ հանդէսի մը յօդուածներուն պէսպիսութեանը մէջտեղ. և կ'ուզեն որ տարիներու յաղնութեամբ իրենց պատրաստած երկը՝ առանձին գիրք մը կազմէ: Հայ հրատարակիչները, գրասէրները բնականաբար, պզտիկ զոհողութեամբ մը կը ընդնան մեծ ծառայութիւն մը մատուցանել հանրութեան. քանի՞ ոսկիի գործ է հատորի մը տպագրութիւնը որ սակայն դարու մը կեանք կրնայ ունենալ, եթէ ոչ աւելի: Ատեն մը, դեռ մինչեւ քսան տարի առաջ, մեր հեղինակները շատ գիւրաւ կը գրտնէին «տպագրական բարերարներ». հրատարակուող տասը դիրքերուն եօթը կամ ութը ձօնուած էին անոնց տպագրական ծախքը հոգացողներու. այսօր Մեկենաս անունը գրեթէ անհետացած է մեր հանրային գրական կեանքէն. կարելի չէ՞ նորէն կենդանութիւն տալ անոր, ժամանակից ըմբռնումով: Իզմիրեանց կտակը՞ մէկին հասնի:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՍՕՖԻՆԳԻՒ ՏԻԱՄԸ

Բնութեան մէջ վայրեր կան և օրուան մէջ ժամեր որոնք սոխիներու, տարմութեան, մահուան տեսարաններու կը յարմարին, ինչպէս աղջամուղջը, ամայի և ահարիւ գաւառանդները, հոլոտ գիշերները, ուր կանթեղներու լոյսը կը մարի և բուն կու լայ, կու լայ իր խղճալ տուր կռինչը՝ փած տանիքին վրայ: Կան դիրքեր ու ժամեր ալ, որոնք երջանկութեան ու սիրոյ համար ստեղծուած են, ինչպէս վարդենիներով լեցուն ժանկուոր ճերմակ հովանոցները, ուր կը ծիծաղի տրեւը իր կարմիր հրուտ ժպտուովը: Այս կարգէն է Նարոլիի զուարթ երիկնքը՝ Սորէնտէի հիւրընկալ ծովափին վրայ, Ամալֆիի և Քաթէկմաի հեշտալի շաւիղները, Բոսֆորոյի ճամբան նարնջենիներով, ձիթենիներով ու կիսարոնի ոսկի ծառերով լեցուն, որուն տորոտը կը տարածուի խորունկ անդունդը՝ լուսեղէն ծովու մը ափունքին մօտ: Այդ դերազանցապէս հեշտալի բարձրաւանդակները սկսոյ, մեղրալուսնի յաջողակիչ դրգռանքներուն և երանաւէտ վայելքներու բոյներ ըլլալու տեսմանուած են: Հոն կը դիմեն Եւրոպայի ամէն կողմերէն նորապսակ ամուսիններ իրենց տարփանքի տենդին մէջ. հոն կը դիմեն սիրոյ տարամէ երազներով օրօրուող նշանածները՝ այդ պայծառ եթերին մէջ ծծելու հեշտանքը, որ կը կոթէ արեւուն ճառագայթներէն ու ծառերուն շիւղերէն:

Հոն տարեր էր քանի մը օր առաջ Բոսֆէ, Ֆրանսայի պատուաւոր ընտանեքի երիտասարդ մը, իր ծաղկահատակ կինը՝ Լէոնտա Պէքէթը, Սլպիոնի խորժանն ու ոսկեհեր աղջիկներէն մէկը, որուն հետ ամուսնացեր էր վերջերս Լոնտոնի մէջ: Ու կը պաշտին զիրար երիտասիները, մեկուսանալով իրենց ընտանիքէն, ծանօթներէն, աւելի մտերնալու համար իրարու: Հոն զեղեցիկ վիլլայի մը մէջ հաստատուեր, ու կառք մը վարձեր էին, զոր երիտասարդը ինք կը վարէր, կառապանի մը տաղտկալի ներկայութիւնը աւելորդ սեպելով իրենց սիրային պտոյտներուն մէջ: Ամէն առտու կերթան, Ս. Պէնկլեան, Այտընեան, Մաղաղաքեան, Մնակեան, Ռշտունի, Օր. Աբրուսեակ Փափազեան: Մաղաքեան՝ խումբին վարիչն էր:

Մեծ փայլ ունեցաւ Աբէ-Եալեան Թատրոնը. ոչնչ խնայուեցաւ անոր յաջողութեան համար: Առաջ անուանով եօթանասնամեայ Խալացի մը բերուեցաւ իրը դերասան: Մասնաւորապէս բերել տուին նաև Ֆոսկինի անուն երգիչ երաժշտը, իրը դերասանական խումբին երգչութեան հրահանգիչ, և երգի եղանակներու հնարիչ:

1862ին Աբէ-Եալեան Թատրոնի խումբը Զմիւռնիա կ'երթայ, տեղւոյն Վասպուրականցոց Թատրոնին մէջ ներկայացումներ տալու, առաջնորդութեամբ Փիլիպեան Յովհաննէսի: Մեծ յաջողութիւն չեն գտներ հոն. կը դառնան Պոլիս, և 1863ին Սրապիոն Հէքիմեանի տնօրէնութեամբ կը վերսկսին իրենց ներկայացումները:

Այս շրջանին՝ խումբին մէջ մտած էին Օր. Եր. Գարագաշեան, տիկին Մաղիկեան և Վարդուհի: Վարչապետը Մաղաքեանն էր միշտ:

Աբէ-Եալեան Թատրոնի խումբը 1864ին ներկայացում չտուաւ. այս տարիները Բիւսորի անուն խնայացի նշանաւոր դերասանուհին մասնաւոր խումբով մը Կ. Պոլիս կը հասնի, և Նաւամի թատրոնին մէջ երեք ներկայացումներ կուտայ 1864ին. խաղի նիւթերն էին Յոտրէն, Մեբէնա, Ֆրանչէսէտա պա Ռիմինի. 1865ին Աբէ-Եալեան Թատրոնի խումբը կը վերսկսի իր ներկայացումները և կը շարունակէ մինչև 1868, այդ տարին կը կազմալուծուի:

Այս տարիները (1865) կազմուեցաւ նաեւ ուրիշ թատերական խումբ մը, որուն նշանաւոր անդամներն էին Ամէլիան, Սանտագեան, Սրուսեակ Փափազեան և Մարի Մաղիկեան: Ասոնք կը խաղային, ի մէջ այլոց, Բիւսորի ներկայացուցած թատերգութիւնները, զորս թարգմանած էր Թովմաս Թէրզեան: Երկար կեանք չունեցաւ այս թատերախումբը:

Օրթագիւղի երիտ թատերական խումբը, զորս յիշատակեցինք, միշտ իրարու հետ մրցելով՝ կը յառաջանային: Վերջապէս 1867ին միացան և կազմեցին «Թատերական բարեսէր ընկերութիւնը» որուն առաջին ներկայացման նիւթը եղած է Թովմաս Պէյեանցի գրած «Խարուած Ակնոց» կատակերգութիւնը: Յետոյ ալ Գալաթիոյ ներկայ դասնորդով՝ խիստ կը հանի և իր ծախքով Նեմսկ Պետրոսի միջոցաւ չինել կու տայ Օրթագիւղի թատրոնը: Այս թատերական խումբը մասնաւոր թատրոն մը ունենալով՝ իր փայլը կ'աւելցնայ. մեծ յաջողութիւն կը գտնէ, և քիչ ժամանակէն կ'ունենայ 700 ռուբլի հանդերձեղէն: Բնակութիւնը կը կոտմալուծուի 1872ին:

1863ին Կէտիկ Փաշայի Սէրէր թատրոնի կը վերածուի Օսմանեան Թատրոն անուամբ, ուր հոկտ. 15ին կը տրուի առաջին ներկայացումը Վարդուհեանի առաջնորդութեամբ: Օսմանեան թատրոնը բաւական քաջալերը գտաւ. աւելի մեծ փայլ ունեցաւ 1868ին սկսելու դի Բերայի Աբէ-Եալեան Թատրոնի ներկայացումները դադար դուած էին, թատերախումբը ցրուած էր, և անոր դերասաններն ու դերասանուհիներն շատեր Օսմանեան թատրոնի խումբին անցած էին: Այս խումբին մէջ էին, ի մէջ այլոց, Վարդուհեան, Պէնկլեան, Սէֆէմեան, Տիկին Մ. Մաղիկեան և Օր. Ե. Գարագաշեան: Այս խումբը սկսաւ նոյն տարւոյ ամռան ներկայացումներ տալ Իւսկիւտար, Սթամպուլի թատրոնին մէջ ալ, զոր «Ազդիզ թատրոն» անուանեցին: Այս թատրոնին վարձակալն էր Տաքէս Բիւշիւքեան: Այս խումբը, ամառը Ադիզէ և ձմեռը Օսմանեան թատրոնին մէջ կու տար իր ներկայացումները: Ինչպէս ըսինք, Խաղիւղի և Օրթագիւղի և Բերայի թատերական ընկերութիւններն ու խումբերը արդէն լուծուած ըլլալով, այս միակ հայ թատերական մասնիւը կը մնար հիմա, և մեծ յաջողութիւն կը գտնէր:

ՍԿՍՆԱԿ ԲԱՆԱՍԷՐ

ԹԱՏՐՈՆԸ

ԹՐՔԱՀԱՅՈՑ ՄԷՋ

1836—1880

Բ.

Օրթագիւղի մէջ՝ 1860ին՝ Պէշիկթաշլեանի խումբին դատ՝ որ կը շարունակէր իր ներկայացումները Հռոմէական Հայոց վարժարանին մէջ, տեսնուեցաւ ուրիշ խումբ մըն ալ, գլուխը ունենալով Վանանդեցի Յովհաննէս և Երամեան Դարբիկէ, երկուքն ալ ուսուցիչ Թարգմանչաց վարժարանին, առաջինը հոգեբէնի և երկրորդը երաժշտութեան: Այս խումբին միւս անդամները իրենց աշակերտներն էին: Իրենց ներկայացումները Թարգմանչաց վարժարանին մէջ կը տրուէին:

Օրթագիւղի երկու խումբերը երկար տարիներ մրցեցան իրարու հետ:

Ընենք թէ Բերայի երկու թատերական խումբերը իրարու հետ ձուլուելով կազմեցին Աբէ-Եալեան Թատրոնի դերասանական խումբը՝ որ մեծ յաջողութիւն դտաւ 1860ին: 1861ին թատերական ընկերութիւն մը կազմուեցաւ, և Բերայի Բէքէ Օրթանիալը թատրոնի վերածուելով հիմնուեցաւ Աբէ-Եալեան Թատրոնը:

Այս ընկերութեան և Աբէ-Եալեան Թատրոնի հիմնադիրներն էին Ալիմուն Տիւրքի եղբայրները, Թուրտանեան Դրիգոր, Մկրտիչ Մալի եղբայրները, որոնք հինգ տարուան համար վարձած էին թատրոնը:

Այս թատրոնին բացման առաջին ներկայացումը տեղը ունեցաւ 1861 դեկտ. 14ին. խաղն էր Երկու Յեանոցեաք տատը և Անդանօվի անուն դաւեշտը, տնօրէնութեամբ Ռուբէն Կարապետեանի: Աբէ-Եալեան Թատրոնի դերասաններու խումբին մէջ նշանաւոր էին Ս. Էքշեան, Յ. Ամէմեան, Ս. Պէնկլեան, Այտընեան, Մաղաքեան, Մնակեան, Ռշտունի, Օր. Աբրուսեակ Փափազեան: Մաղաքեան՝ խումբին վարիչն էր:

Մեծ փայլ ունեցաւ Աբէ-Եալեան Թատրոնը. ոչնչ խնայուեցաւ անոր յաջողութեան համար: Առաջ անունով եօթանասնամեայ Խալացի մը բերուեցաւ իրը դերասան: Մասնաւորապէս բերել տուին նաև Ֆոսկինի անուն երգիչ երաժշտը, իրը դերասանական խումբին երգչութեան հրահանգիչ, և երգի եղանակներու հնարիչ:

1862ին Աբէ-Եալեան Թատրոնի խումբը Զմիւռնիա կ'երթայ, տեղւոյն Վասպուրականցոց Թատրոնին մէջ ներկայացումներ տալու, առաջնորդութեամբ Փիլիպեան Յովհաննէսի: Մեծ յաջողութիւն չեն գտներ հոն. կը դառնան Պոլիս, և 1863ին Սրապիոն Հէքիմեանի տնօրէնութեամբ կը վերսկսին իրենց ներկայացումները:

Այս շրջանին՝ խումբին մէջ մտած էին Օր. Եր. Գարագաշեան, տիկին Մաղիկեան և Վարդուհեան: Վարչապետը Մաղաքեանն էր միշտ:

Աբէ-Եալեան Թատրոնի խումբը 1864ին ներկայացում չտուաւ. այս տարիները Բիւսորի անուն խնայացի նշանաւոր դերասանուհին մասնաւոր խումբով մը Կ. Պոլիս կը հասնի, և Նաւամի թատրոնին մէջ երեք ներկայացումներ կուտայ 1864ին. խաղի նիւթերն էին Յոտրէն, Մեբէնա, Ֆրանչէսէտա պա Ռիմինի. 1865ին Աբէ-Եալեան Թատրոնի խումբը կը վերսկսի իր ներկայացումները և կը շարունակէ մինչև 1868, այդ տարին կը կազմալուծուի:

Այս տարիները (1865) կազմուեցաւ նաեւ ուրիշ թատերական խումբ մը, որուն նշանաւոր անդամներն էին Ամէլիան, Սանտագեան, Սրուսեակ Փափազեան և Մարի Մաղիկեան: Ասոնք կը խաղային, ի մէջ այլոց, Բիւսորի ներկայացուցած թատերգութիւնները, զորս թարգմանած էր Թովմաս Թէրզեան: Երկար կեանք չունեցաւ այս թատերախումբը:

Օրթագիւղի երկու թատերական խումբերը, զորս յիշատակեցինք, միշտ իրարու հետ մրցելով՝ կը յառաջանային: Վերջապէս 1867ին միացան և կազմեցին «Թատերական բարեսէր ընկերութիւնը» որուն առաջին ներկայացման նիւթը եղած է Թովմաս Պէյեանցի գրած «Խարուած Ակնոց» կատակերգութիւնը: Յետոյ ալ Գալաթիոյ ներկայ դասնորդով՝ խիստ կը հանի և իր ծախքով Նեմսկ Պետրոսի միջոցաւ չինել կու տայ Օրթագիւղի թատրոնը: Այս թատերական խումբը մասնաւոր թատրոն մը ունենալով՝ իր փայլը կ'աւելցնայ. մեծ յաջողութիւն կը գտնէ, և քիչ ժամանակէն կ'ունենայ 700 ռուբլի հանդերձեղէն: Բնակութիւնը կը կոտմալուծուի 1872ին:

1863ին Կէտիկ Փաշայի Սէրէր թատրոնի կը վերածուի Օսմանեան Թատրոն անուամբ, ուր հոկտ. 15ին կը տրուի առաջին ներկայացումը Վարդուհեանի առաջնորդութեամբ: Օսմանեան թատրոնը բաւական քաջալերը գտաւ. աւելի մեծ փայլ ունեցաւ 1868ին սկսելու դի Բերայի Աբէ-Եալեան Թատրոնի ներկայացումները դադար դուած էին, թատերախումբը ցրուած էր, և անոր դերասաններն ու դերասանուհիներն շատեր Օսմանեան թատրոնի խումբին անցած էին: Այս խումբին մէջ էին, ի մէջ այլոց, Վարդուհեան, Պէնկլեան, Սէֆէմեան, Տիկին Մ. Մաղիկեան և Օր. Ե. Գարագաշեան: Այս խումբը սկսաւ նոյն տարւոյ ամռան ներկայացումներ տալ Իւսկիւտար, Սթամպուլի թատրոնին մէջ ալ, զոր «Ազդիզ թատրոն» անուանեցին: Այս թատրոնին վարձակալն էր Տաքէս Բիւշիւքեան: Այս խումբը, ամառը Ադիզէ և ձմեռը Օսմանեան թատրոնին մէջ կու տար իր ներկայացումները: Ինչպէս ըսինք, Խաղիւղի և Օրթագիւղի և Բերայի թատերական ընկերութիւններն ու խումբերը արդէն լուծուած ըլլալով, այս միակ հայ թատերական մասնիւը կը մնար հիմա, և մեծ յաջողութիւն կը գտնէր:

ՍԿՍՆԱԿ ԲԱՆԱՍԷՐ

ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

1893ին հաստատուած Հոլ. Որբանոցի ընկերութիւնը որբուհիներու պատրաստելու փոխան հարկադրուած ըլլալով՝ անցեալ տարի Հայոց թաղին մէջ Իզմիրի առաջնակարգ հայ հարուստներէն մէկուն պատկանող տուներէն մէկը վարձած էր մէկ տարուան պայմանագրով:

Վերջին օրերս քանի մը Հրեաներ վերեւ յիշուած որբանոցը այցելել կ'ուզեն ու որբանոցի պաշտօնեաները կարծելով թէ ատոնք պարզապէս հետաքրքիրներ կամ որբերու համակրողներ են, կը թողուն որ տանը ամէն սենեակները ծակ ու ծուկերը մանրակրկիտ կերպով աչքէ անցնեն:

Սակայն պաշտօնեաներն մէկը անոնց ձեւերէն ու որբուհիներու նկատմամբ ուղեցած անտարբերութենէն կը կասկածի թէ Մովսէսի Թռներու այցին շարժառիթը հետաքրքրութենէ կամ համակրութենէ չատ հեռու էր: Պարպատէս վարձակալներ էին որոնք տանը տիրոջմէն ստոյնուած՝ կու գային հանելու թէ արդեօք իրենց վարձելիք տունը եղած յարմարութիւնները ունէ՞ թէ ոչ:

Ճշմարտութիւնը ա՛ւելի կը չեշտուի երբ վարձակալներու այցին վերջը, տանը տիրոջմէն ստորագրուած նամակ մը կը հասնի ընկերութեան, նամակ մը որով որոշուած պայմանագրէն տանը պարպուիլը կը պահանջէր ու հակառակ պարագային դատարանի միջոցաւ խնդրին վերջ տալ կը սպառնար:

Ինչու՞ Հոգ. Որբանոցամ ընկերութեան ձեռքէն առնել այդ տունը ու վարձել Հրեաներու որոնք մանաւանդ վերջին ատեններս հայ թաղի մէջ բնակելու ու հայ գրացիներ ունենալու մենամարութենէն բռնուած են կամ մեր աչքերուն և յօնքերուն ադուորութեանը, կամ իրենց ցեղատ զէմքերով ու կակարմիր մազերով մեզ հրապուրելու համար:

Ինչու՞ հայ տանտիրոջ այս պահանջումը. որովհետեւ Հրեաները քանի մը ոսկի աւելի կ'ուզեն եղեր վճարել իրենց վարձքը: Եւ մտածելի որ, նոյն միջոցին, անդին օտար հարուստ մը, Քիւփէլի Օղլու, մեր հիւանդանոցին վարձուն ոսկի կը նուիրի ու իր յիշատակին հոգեհանդէսը կը կարդացուի հայ եկեղեցիին մէջ. քիչ մըն ալ հեռուն, Ներսէսեան որբանոցի հրեայ տանտէրը՝ հակառակ իրեն եղած թախանձանքներուն՝ չուզեր որբերը վտարել իր տունէն, մինչ հայ մեծատունը մէկ քանի ոսկիի սին հաշիւը կ'ընէ ինքնիրեն ու ըստանալից նամակ մը կը ղրկէ ընկերութեան մը որուն գովելի նպատակը անգիտանալու չավ տակ կ'երթայ: Խորհրդածութիւնը աւելորդ է. բաղդատութիւնն ու տարբերութիւնը խիստ աչքի կը զարնեն:

Իզմիր ՄԱՍԵՀ

ՍԷՕԼԷՕՋ

Սէօլէօզ գիւղը 1687ին հիմնուած է կայսերական առանձին հրովարտակով: Այդ թուականին, Տարօնէն գաղթող վեց ընտանիքներ, 32 անհատով, կազմած են հոյ գաղթականութիւնը: Գիւղին անունը առնուած է շրջակայ Սէլիւլիզ անուն թուրք գիւղ մը: Անկէ ի վեր գաղթականութիւնը բաւական բարգաւաճած է. այսօր 800 տուն կը համրուին հոն՝ 5—6 հազար բնակիչներով:

Գիւղին անդրանիկ եկեղեցին 1707ին հիմնուած է Ապուչէնցի Սահակ Պարիրաքի նախաձեռնութեամբ. իսկ արդի եկեղեցին օծուած է 1833ին. հին սեռով շէնք մըն է Սրբոց Հրեշտակապետաց անուան նուիրուած:

Գիւղին մէջ երկու երկսեռ վարժարաններ կան, մէկը Ս. Լուսաւորչեան և միւսը Հնչակեանց անուն: 7-800 աշակերտներն ու աշակերտուհիները բաւական լաւ կրթութիւն մը կը ստանան Պ. Տ. Շաքէնի անսքնութեան տակ. Թաղական Խորհուրդն ալ ջանք չի խնայեր կրթական գործը օր օրի ա՛լ աւելի բարեկարգելու համար:

Եկեղեցին ունի կալուածներ, որոնք տարեկան 25,000 ղրուշի հասոյթ կը բերեն: Նոյնչափ մըն ալ բացառիկ հասոյթներէ կը գոյանայ. այդ 50,000 ղրուշը կը բաւէ եկեղեցիին ու դպրոցին ծախքերը գոցելու:

Տեղւոյն ժողովուրդը ժիր ու աշխատասէր է և ընդհանրապէս երկրագործական աշխատութիւններով կը զբաղի:

Տեղական բերքերը կրնանք որոշել հետեւեալ կերպով.

Ա.—Ցորեան, որուն տոհմումը շատ զարգացած է արհեստին գիտակ հնտարոյցներու ձեռքով: Տարին 80-100,000 քիլօ խոշոր կ'արտադրուի, և տպրանքը միշտ բարձր գնով կը ծախուի հրապարակին վրայ: Տեղւոյն հնտարոյցները՝ օտար արտադրութեանց հետ մրցելու նպատակով այս տարի արտասահման ղրկուելու համար 25-30,000 տուփ չերտակ հունտ պատրաստած են, շատ ընտիր տեսակներ:

Բ.—Զիմ ազատուղ՝ ուրիշ երկու միլիոն օխայի չափ կ'արտադրեն գիւղին ձիթենիները ամէն տարի: Տեղական ձէթը շատ ազնիւ յատկութիւններ ունի և այնչափ մաքուր է որ նոյն իսկ կարագի և դմակի տեղ ալ կը գործածեն շատեր:

Գ.—Խաղող՝ որ 5-600,000 օխայի չափ կ'արտադրուի թէև, բայց բերքը հոպիւ կը բաւէ տեղական սպառքերու: Տեղացիները խաղողէն զանազան տեսակ անուշեղէններ կը պատրաստեն, և մանաւանդ օղի ու գինի: Այս վերջինը թէև, ապնիւ տեսակէ է, սակայն շինելու պատրաստութիւնները լաւ գիտցողներ չգտնուելուն համար շատ չի դիմանար:

Դ.—Ցորեն՝ զոր լեռնաշխարհներու մէջ կը մշակեն, որովհետեւ դաշտային արտերը գոյութիւն չունին հոս: Տարեկան արտադրութիւնն է 8-9000 քոռ:

Սէօլէօզի մէջ վաճառականներ չի կան: Խոպանները ամբողջովին Պրուսա կը փոխադրուին և ձիթապտուղն ալ կէս մէկէյի: Բարեկեցիկ դասակարգը որ ամէն բերք կ'ամբարէ իր մառաններուն մէջ, շատ անդամ չի կրնար սպառել անոնց ամէնքը՝ որոնք երեսի վրայ կը մնան: Մէկը չի կայ որ Պոլիս կամ ուրիշ տեղեր վաճառատուն մը հաստատելով, քիչ մըն ալ վաճառականութեամբ զբաղի ու շահագործէ տեղական բերքերը: Ասոր հակառակ, հարուստ դասակարգը փափաքութեամբ կը զրաղի բնդհանրապէս, փոխ տուած դրամին համար հարիւրին 20 և նոյն իսկ աւելի տոկոս պահանջելով:

Աղքատ դասակարգը իր աղջիկները Պրուսա կամ կէմէլիկ կը ղրկէ մեսաքսի գործարանները աշխատելու համար, որովհետեւ գիւղին մէջ ուրիշ ո՛և է գործ մը չի կայ որ անով ապրին:

Տեղական արհեստները հետեւեալ կերպով բաշխուած են.

1.—Պոյաճի	6	հատ
2.—Համեստագործ	5	»
3.—Երկաթագործ	5	»
4.—Դարբին	4	»
5.—Կօշկակար (Նոր ձեւով)	9	»
6.— » (Հին »)	5	»
7.—Քէչէճի	1	»
8.—Սափրիչ	12	»
9.—Մասվաճառ	30	»
10.—Ատաղձագործ	3	»
11.—Բժիշկ	1	»
12.—Սրճարան	12	»
13.—Նպարավաճառ	10	»
14.—Զէթի գործարան	9	»
15.—Հնտարոյց	22	»
16.—Մանիֆաթուրաճի	3	»
17.—Կառապան	13	»
18.—Հիւսն	25	»
19.—Ադրիւր նորոգող	2	»

Ասոնցմէ զատ ընդհանրացած արհեստներ են կոստադործութիւնն ու հագարարութիւնը. ամէն բնտանիքի մէջ անոնցմով զբաղողներ չեն պակսիր:

Սէօլէօզ բարձր գերբ մը ունի. կլիման շատ զեղեցիկ է ամառը, բայց ձմեռը խոնաւութենէ կը նեղուին բնակիչները: Զուրը աղբիւրներէ կը հայթայթուի և շատ գով է:

Գիւղին փողոցները լաւ սպացատակուած են, և կայուղիներ չեն պակսիր: Շէնքերը հետզհետէ կը սկսին նոր ճաշակով կառուցուիլ և փողոցներուն մէջ լապտերներ կը վառուին գիշեր ատեն: Մէկ խօսքով, Սէօլէօզ գիւղը կամաց կամաց քաղքի մը կերպարանքը առնելու վրայ է:

ԱՐԱՄ

Սէօլէօզ

ԿԵՆՑԱՂԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՌԳԻՐՔ

ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Ընտանեկան յարկի մէջ նեղդաճնակութիւն տիրել տալու գլխաւոր պայմաններէն մէկն է իր ճաշակներուն եւ գաղափարներուն մէջ յամառութիւն չունենալը: Ամուսնութեան մէջ փոխադարձ զոհողութիւններ անհրաժեշտ են, բնտանիքի մը երջանկութիւնը իր նեղդաճնակութիւնն է:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ.—Ծերունի մը երիտասարդ մարդու չեն նեղիայացներ, ոչ ալ կին մը երիտ մարդու մը եւ ծանօթ անձնաւորութիւն մը միջակ ասստիճանի անձի մը. միշտ պէտք է նախ պզտիկ մեծին ներկայացնել:

ՆՈՒԱԳ.—Երբ ձեր հիւրերը երաժշտական երեկոյթի մը համար չեմ հրաւիրած բացորոշապես. պատշաճ չէ որ բռնադատէք գիրենք ժամանակինն անցքներու չափազանցօրէն նուագ ունկնդրել տալով անոնց: Նուագի հատուածները պէտք է ներկաներուն ճաշակին համեմատ երբեմն փոխել, ամենայն ալ հաւասարապես գոհացում պատճառելու համար:

ՆՈՒԷՐ.—Այն հաղորդներու մէջ ուր նուէր տալը —պարգեւի դրութիւնը— սովորութեան կարգ անցած է, զանցառութիւնը այպանելի է, մանաւանդ երբ մարդ մը կնոջ մը կամ ընտանիքի մը ընկերացած է. այդ տեսակ պզտիկ նուէրներու մասին պէտք է առատաձեռն ըլլայ:

ՇՆԱՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.—Շատ չոր է այցեցումի մը վրայ մի միայն «շնորհակալութիւն» բառը գրել, պէտք է համեմել այդ իմաստը գողտրիկ դարձուածքով մը. մէկու մը շնորհակալութիւն յայտնելու համար գրուելիք նամակ մը պէտք է կարճ ժամանակամիջոցի մէջ ուղղուի:

ԱՂԳԱՅԻՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

Խառն ժողովին այս օրուան նիստին օրակարգը կը կազմեն զլխաւորաբար երկու խնդիրներ։

Ա. Գարակիոյ Կառավարութեան մասին Քաղաքական Ժողովին ու Գարակիոյ ժամանակագրութեան միջև գոյացած ծանօթ համաձայնութեան (20,000 ռակիի) վաւերացումը։

Բ. Օրթագեղի ապգ. հին գերեզմանատան մասին տեղւոյն Թաղական Խորհուրդին կողմէ ներկայացուած առաջարկի մը նկատառումը։

Ինչպէս երկի ծանուցուեցաւ Ներքին Լուրերուն մէջ, Օրթագեղի բարձունքը գտնուող Օրմանիկ մեկկիէն մինչև ծովեզերք տանող ճամբան ընդարձակելու համար՝ այդ գծին վրայ գտնուող տուներն ու խանութները գնուելու վրայ են՝ կայսերական հրամանաւ։ Ապդ. Օրթագեղի հին գերեզմանատունը, ուր երեսուն տարիէ ի վեր ննջեցեալ չի թաղուիր, նոյն ճանապարհն կիսը գտնուելուն՝ Օրթագեղի Թաղական Խորհուրդը կառաջարկէ Ապդ. Վաղշաթեան որ դրամական հատուցման մը փոխանիթողութեամբ գերեզմանատան հողը, և հոն թաղուած մեռելներուն ոսկորները արդի գերեզմանատունը փոխադրուին։ Թաղ. Խորհուրդը կուզէր նաև թէ տեղւոյն հասարակաց կարգադրութիւնը ու զղջոցին հասութիւր

ՍՈՒԵՏՐԱԿԱՆ նախարարութիւնը մերժեց այն ազերբայջիրը որով արտօնութիւն կ'ուզուէր Հալէպի մէջ սահայցի գործարան մը հաստատելու համար։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ նահանգին Եվգաֆի անօրէն կարգուեցաւ Սիւլէյման Ֆափզ պէյ։

ՄԻՒՐԷՖԹԷՆ կը գրեն թէ մեծամեծ ջանքեր կ'ըլլան դարմանելու այդ նեռներուն մէջ երեւան եկած Միլիտուի հիւանդութիւնը։ Այդ նեռները վիճակը այս տարի գոհացուցիչ է։ Անցեալ տարին թէեւ զինի և այլն կայ, սակայն գինը շատ վար ըլլալով չի ծախուիր։

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Եւրոպական խորհրդարան Սըր Էվին Բարմըր Եգիպտոսի նորահաստատ պանքային տնօրէն կարգուած ըլլալով, տնոր յայտարարեց Պ. Կորսթ։

—Խոտվին հրամանով կարգուած մասնաւոր դատարանը որ երեք բնիկ ու երկու եւրոպացիէ կը բաղկանայ, և որ պաշտօն ունի 1896ին գերիի առեւտրով զբաղողներու դատը տեսնելու, տասնին նիստը գումարեց։ Ամբաստանուածները տասը տարեկան տղայ մը որ հօրեղբօրը կողմէ բնտանիքին քովէն գողցուած էր, չորս տարեկան մարդու մը ծախած էին, և սա ալ կարմիր ծովու ձէնորներէն մէկին վաճառուած էր տասը տարի։ Հօրեղբայրը դատապարտուեցաւ վեց տարուան տաժանակիր աշխատութեան և տղան չորս տարեկան դնողն ալ՝ հինգ տարուան։

—Անցեալ օր Բոր-Սաիէն Աղեքսանդրիա ժամանեցին Հապէշստանի ռուս հիւպատոս Պ. Վլասովի հետեւորդներէն երեք սպայ և ութ խոպան։ Ասոնց հետ կան եօթը հապէշ պաշտօնեայ որոնք Մենելիքի կողմէն Զարին կը ղրկուին։ Ամէնքն ալ Օռեան ուղեւորեցան։ Հապէշ պատուիրակութեան պետը, Քիլանա Մարի, երեք տարի առաջ Մենելիքին կողմէ Կ. Պոլիս և Բեռլբսպուրկ ղրկուած էր։ Սոնոր կ'ըսեն թէ ռուսական ազդեցութիւնը հիմա գերակշիռ է Հապէշստանի մէջ։

—Ֆրանսայի դրամատէրներու խումբ մը Աղեքսանդրիոյ մէջ պանքա մը պիտի հաստատէ, դրամ փոխ տալու համար ընթիկներու, հարիւրին հինգ տոկոսով, այսինքն եգիպտական պանքային հարիւրին մէկ պակաս։

—Մէքքէի մաքրանոցին պարտէզին մէջ պեղումներ կատարուած միջոցին շատ մը ոսկորներ գտնուեցան։ Զատ զատ դրուած ամբողջ կմախքներ կային։ ուրիշ տեղեր ալ իրարու խառնուած ոսկորներ։ Կը կարծուի թէ Մէքքէի մէջ Պոնապարտի մղած հակատամարտի պահուն մեռած զինուորներուն ըլլան այդ ոսկորները։ Զատ զատ գտնուած կմախքները պաներուն ըլլալու են և միւսներունը՝ պարզ զինուորներու։ Պեղումները առաջ կը տարուին, պատերազմի դաշտին շահեկան առարկաներ երեւան հանելու համար։

—Վերջերս Օտեսայէն Եգիպտոս հասեր է Ռուսիոյ եգիպտական նախարարութեան բարձրատիճան պաշտօնատար մը, Պ. Զէյլէյր։

—Գահիրէի մէջ քանի մը որ առաջ գողութիւն մը կատարուեցաւ։ Հէլլենացի Պ. Թրանթաֆիլիու ազգականներէն մին Իսնիֆիէի արժէքաւոր զողնալով Աղեքսանդրիա գնաց և մաճառեց եգիպտական պանքային որ իր կողմէ յետոյ ծախեց անգլիա-եգիպտական պանքային։ Գողը անյայտացաւ և դեռ գտնուած չէ։ ամէն կողմ լուր ղրկուեցաւ։ Պ. Թրանթաֆիլու Աղեքսանդրիա կը գտնուի։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ու շրջականերուն դատական քննիչ Ֆէյզի պէյ երկի Տարտանելէն մայրաքաղաքս եկաւ։

ԱՆԳԱԳԻՐ.—Աբեւելեան երկաթուղիի կառավարութիւնն մէջ պաշտօնեայ մը պիտի գտնուի անցագիրները քննելու համար։

ԻՏԱԼԻՈՅ Թագաւորը Իտալական Թագաւորանշանի ասպայի ատիճանը տուաւ Կ. Պոլսոյ դեսպանատան Ա. Թարգման Պ. Բանֆիային։

ՓՈՂԵՐԱՆՈՑԸ Օսմ. Պանքային հաշուոյն պատրաստած մանր դրամներէն մինչև հիմակ եօթանասուն հազար ոսկիի մանր դրամ յանձնեց։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.—Խարիմկէի զիւանատան պաշտօնեաներէն Աֆրի պէյ ծրագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնատանին, տարեկան տասը միլիոն դրուշի հասոյթ մը ցոյց տուաւ։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանի Սինոդը որոշեց շրջաբերական մը ծանուցանել բոլոր Մետրոպոլիտներուն որ ճշգիւ դործադրեն Պատրիարքարանին օրէնքներուն տրամադրութիւնները։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մէջ անցեալ շաբաթ իրիկուն Քոսէրբաթիվ ընկերութեան վաճառատունէն հրդեհ ծագելով այրեցաւ, ինչպէս նաև կիսը գտնուած երկու խանութ։ Վաճառատունը ապահովագրուած է։ Դեռ թերթերը կ'ըսեն թէ քննութիւն կը կատարուի, որովհետեւ կասկած կայ թէ կրակը դիտմամբ ձգուած է։

ՄԱՆԱՍԴԷՐԻ Ֆիլորինա գաւառակին մէկ գիւղին մէջ վերջերս ոմէր մը գործուեցաւ։ Բէթրէ անուն երիտասարդի մը դիակը գտնուեցաւ զօտիով կապուած։ Բէթրէ ոչիսար արածելու դացած ըլլալով ուշացած էր։ Հայրը սպասաւոր մը ղրկեց, բայց սա քիչ մը վերջը գտնուելով, բաւ հօրը թէ չորս հոգի իր տղուն վրայ յարձակելով առած տարած են։ Հայրը խուզարկութեան ելնելով գտաւ իր զաւկին դիակը։ Մօտը գտնուած քրիստոնեական դիւղի մէկ քանի բնակիչները իրենց կասկածելի ձերբակալուեցան։

ՊՈԼՍՈՅ Շէհր Էմինի թաղը Մուսթաֆա էֆ.ի կինը անցեալները երպէնի մէջ տեսեր է թէ տունին տակը թաղուած զանձ կայ։ Հետեւեալ օրը սկսեր են բաւական տեղ փորել, բայց բան մը չեն գտեր։ Ոստիկանութիւնը խնդրով փորողները երաշխաւորութեան տակ առեր է։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ մէջ անցեալ գիշեր Մկրտիչ և Ալիքսան գինովութեան հետեւանօք կռուի բռնուեցան, որմէհետև Մկրտիչ անուանարիւչ խօսք մը ըրած էր Ալիքսանին։ Այս պատճառաւ Ալիքսան միրուռեց իր հակառակորդը, բայց ձերբակալուեցաւ։

ԴԻԱԿ ՄԸ.—Առջի օրը Թոփղարուի դուրսը գիակ մը գտնուեցաւ։ արնակոսի հագուստ կը կրէր։ մարմնին մէկ քանի մասերը անասուններու կողմէ ըլկուած էին։ Ոստիկանութեան բժիշկները հաստատեցին թէ եօթը-ութ օր առաջ սպանուած է։

ՑՍԱԴԶԻԿՈՅ սեպտ. 3/15ին, Դալաթիա, Եիւքսէք Քալաբրըմ, Իզմիրլի օղլու խանին մէջ պիտի բացուի ՔՈՆԹՈՒԱՌ ԺԷՆԵՌԱԼ ՏԸ ԲԱՌԻ Լ ՏԸ ԺԸՆԻՎ անուն մեծ վաճառատուն մը՝ ամէն տեսակ իրէղէններու, հանդերձեղէնաց, կանանց զարդարներու, նորաձեւութեան նիւթերու, կահաւորման, են.։ Մէկ խօսքով՝ այս վաճառատունը թէ՛ զիներու ժամանութեամբ և թէ՛ ապրանքներու ապնութեամբ նմանը չպիտի ունենայ ամբողջ Կ. Պոլսոյ մէջ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Պերլինի թերթերէն, 4 սեպտ.

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԴԱՏԻՆ ՎԵՐԱԲԵՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ժողովի մէջ բարձրատիճան անձնաւորութիւն մը Նամակ մը կը հրատարակէ, որուն մէջ կը յայտնուի թէ Ի՛նչպէս ծանօթ դիւանագէտի մը թուղթերուն դարակը կտրելով մէջի գտնուածները լուսանկարուած և Գերմանիոյ ծախուած են 27,000 ֆր.ի։ Այս թուղթերէն ութը կը հաստատեն Տրէյֆիւսի յանցապարտութիւնը։

—Միւնոյն օրը Տոռա պը լ'օմ կը հրատարակէ ուրիշ յօդուած մը որով կը յայտնէ թէ այդ տեսակ բացատրութիւնները հնարուած բաներ են միայն, թէ այդ ակնարկուած գրութիւնները Պրիսէլի մէջ չինուած են, և թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց Նախարարութեան գործակատարներէն մէկուն լաւ գինով մը ծախուած են։ Նոյն թերթը կ'առաջարկէ պատերազմական Նախարարին որ այս խնդիրը հետազօտէ։

—Սէթէլ լրագիրը պտի վրայ փակցուած ազդարարութիւններ կը հրատարակէ, որոնց գլուխը գրուած է Պոպուլիստ տոռ Ֆովէրէտ։ Այս ազդարարութիւններուն մէջ կը յիշատակուի որ Բիքառ Ցուլիս Ցին գրած մէկ թուղթովը կը յայտնէր Հանրի 1896ին գրած Նամակին խարդախուած ըլլալը։ Յայտարարութիւնները կը բովանդակին նաև երկու գրութիւններ, գրս Տրէյֆիւս գրած է, մին 1894ին պատերազմական Նախարարութեան ուղղուած և միւսը 1895ին իր փաստաբանին, որոնց մէջ երդում կ'ընէ թէ ինքը անմեղ է և թէ նոյն իսկ ոչ, և է անխոհեմութիւն մը անգամ չէ ըրած։ Իբր վերջաբան հանրութեան կ'առաջարկուի որ Բիքառի ազատ արձակումը պահանջէ։ Այս ազդարարութիւնները ժողովրդին մէջ մեծ իրարանցում առաջ բերած են։

—Այն լուրը թէ խուզացի հպարապետ Պացինարտի յայտնութիւններ պիտի ընէր Տրէյֆիւսի խնդրին կատարմամբ կը հերքուի։

Բարիզի թերթերէն, 4 սեպտ.

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ

Անցեալ ուրբաթ օր Հանրիի մարմինը դագաղի մէջ դրուեցաւ։ Ներկայ էին երկու սպայ և մեռեալին ընտանիքին անդամներէն մէկը։ Արհեստական ծաղիկ չորս պսակներ դրուեցան դագաղին վրայ։ Շաբաթ օրը մարմինը տարուեցաւ Բոնեի, Հանրիի ծննդավայրը, ուր թաղուեցաւ։ Դագաղը Մոն-Վալերիէնէն դուրս հանուելէ առաջ քահանայ մը մեռելական աղօթք կարդաց։ Զինուորական պատիւ չեղաւ։ երբ դագաղը կրող կառքը բերդէն դուրս ելաւ, պահակ զինուորը միայն բարեւի կեցաւ։ զօրաց ջոկատ մը ալ կարգով կեցաւ։ Տասը թնդանօթակիրներ դագաղը կառքէն հանելով շոգեկառքի վագոնը դրին։ Ուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ կիրակի առաւօտ։

—Պատերազմական Նախարարութիւնը, սպայակոյտի պետին հետ համաձայնելով, ոչինչ է վերակազմել նոյն պաշտօնատան տեղեկութիւններու դիւանը, որուն պաշտօնեաներէն շատերը, սպաներ, պիտի փոխուին։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ

Սանթիակոյի ամերիկեան զինուորական կառավարիչը, զօրավար Լաուտըն, հեռագրեց Ուօշինկթընը թէ ապստամբական Քասթիլիոն իրեն ծանուցեր է որ ապստամբներուն կողմէ թշնամութիւնները դադրած են։ Կառավարիչը խնդրեց նահանգին այն մասերուն համար, որոնք Ամերիկացիներու կողմէ գրաւուած են, քաղաքի պաշտօնեաներ կարգել։ Վաստահութիւն յայտնեց ապստամբներու պետերուն տրամադրութիւններուն վրայ և կարծիք յայտնեց թէ պէտք է գոհացնել անոնց բաղձանքները։ Զօրավար Լաուտըն արդէն կարելի եղածին չափ քաղաքի պաշտօնատարներ կը գործածէ։

—Հավանայն կը հեռագրեն թէ Սպանիացի զօրավար Բանսո անցեալ ուրբաթ գպատնի Ֆրանսական չգրեեաւ մը նատեր է Սամիա երթալու, հետ տանելով 12 միլիոն ֆր. որ գոյացած է Մէքսիկայի եւ հարաւային ու կեդրոնական Ամերիկայի մէջ կատարուած հանդանակութիւններէն։ Զօրավար Բանսո ուզեր է ուղղակի Մատրիտ տանիլ այս գումարը, փոխանակ յանձնելու Մարէչալ Պլանքայի որուն հետ աւրուած է։

—Զինուորական գործողութիւնները մինչև մեծ աղմուկ կը յարուցանեն Մ. Նահանգաց մէջ։ Պ. Մաք Քինլի անձամբ պիտի այցելէ Մոնթէնէգրի բանակատեղը, որպէս զի տեղեկանայ ամէն բանի։ Նախագահը քննիչ յանձնաժողով մը կազմելէ առաջ բոլոր բանակատեղերը աչքէ պիտի անցընէ և պիտի տեսնուի զօ ավ. Շէֆթերի հետ որ ուրբաթ Մոնթէնէգ ժամանեց և զօրավար Մայլսի հետ ու երկուշաբթի պիտի հասնի։ Զօրավար Շէֆթերը ըսեր է թէ ամառ ատենն և տենդոտ երկրի մէջ պատերազմ որոշողները պատասխանատու են բանակին հիմակուան վիճակին։ Ինք իրեն տրուած հրամանները գործադրեր և իր տրամադրութեանը տակ դրուած փոխադրանաւերէն օգտուեր է։ Եթէ նաւերը անբաւական էին և տենդով վարակուած, յանցանքը իրը չէր։ Նախագահը կ'աշխատի հաստատել պատերազմական Նախարարը ու սպարապետը։ Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը եթէ քննիչ յանձնաժողով մը չկազմէ, Խորհրդարանը ինք յանձնաժողով մը պիտի կարգէ պատասխանատուութիւնները սահմանելու։

—Սպանեւամերիկեան հաշտութեան հետեւանքով, Գրանիա ոչնչ մէկ կամ երկու նաւ միայն ունենալ Մանիլայի առջեւ։ ասոնք բաւական կը համարուին պէտք եղած ատենը պաշտպանելու գերմանական շահերը, մինչեւ որ խաղաղութիւնը վերջնապէս հաստատուի։

—Քրոնիկոպոլ Բոլոն ընկղմած մարտանաւին հրամանատարը, Պ. Տիաղ Մորէու, Մատրիտ հասաւ և երկարօրէն տեսակցեցաւ ծովային Նախարարին հետ։ Պ. Տիաղ Մորէու որ երեսփոխան է, ըսաւ թէ Խորհրդարանին մէջ նաւատորմիղ պիտի պաշտպանէ։

—Կառավարութիւնը զէնքի տակ պիտի կոչէ 109,000 հոգի, որոնց 30,000 ը գաղթավայրերու համար։

—Խամակալ - թագուհին Բիս - Ֆիրոյի պալատը յայտնուց վերադարձով հիւանդ զինուորներուն համար և իր ծախքով հիւանդանոց մը ալ հաստատեց Մոնթէս. Բլանսոսի մէջ։

ԶԷՆՔՆԿԵՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՃԱՐՈՆ.—

Ճարոնի լրագիրները կ'ըսեն թէ Ճարոն պիտի մասնակցի ընդհանուր զէնքնկեցութեան դեսպանախորհուրդին, բայց չեն յուսար որ դեսպանախորհուրդը գործնական արդիւնք մը ունենայ։

ՍԵՎԱՍՏԱԲՈԼԻԷ կը հեռագրեն թէ Զօրը անցեալ ուրբաթ օր Սինոպոպոպ զրօսաւորով ներկայ գտնուեր է Սեւ ծովու նաւատորմին կատարած հանդէսին։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Մոդենի Բոմի անգլեւգերման զինակցութեան մը վրայ խօսելով կ'ըսէ.—«Գերմանիա 40,000 հոգի պիտի աւելցնէ իր բանակին վրայ և իր նաւատորմիղ ալ պիտի զօրացնէ։ Այս պատճառաւ Գերմանիա կարեւոր զինակից մը պիտի ըլլայ Անգլիոյ համար։»

ՍԷՏԱՆԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁ.—Անցեալ ուրբաթ օր, Սէտանի ճակատամարտին տարեդարձը, Պէրլիի հարիւրին ու մասնաւորներու շնչքերը գլուխներով զարդարուած էին։ Հանդէսը, ըստ սովորութեան, կատարուեցաւ քաղաքին ու շրջականերու վարժարաններուն մէջ։ Շատ մը տեղեր Պիսմարքի յիշատակն ալ տօնեցին։

ԿԱՎԱԼԷՍԻ երկրին մէջ հանքային գործաւորները հապա թէ սկսան վերսին բանիլ և ահա Սկովտիայի գործաւորները իրենց կարգին օրական յաւելում կը պահանջեն։ Մինիկներ գումարեցին։ Հաւանական է որ հանգիստ առնեն։

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագաւորական վարչութիւնը մրցում հաստատեց ինքնաշարժ կառք մը շինելու՝ գիւղերը ղրկուելիք պաշտօնականներուն համար։ Նոյնպէս երեք հոգինոց հեծանիւներ՝ ցուրիներու համար։

ՊԱՊԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ.— Հավաստի Հռոմէն հեռագիր մը հրատարակելով կը հերքէ Պապին առողջութեանը մասին տարածուած աննպաստ լուրերը։ Վերջին անգամ Լէոն ԺԳ ի ներկայացողները կը հաստատեն թէ շատ քաջառողջ է։

ՃՈՒՐՈՆ.—Եւքոհամայէն կը հեռագրեն թէ Ճարոնի երկաթուղիի գլխաւոր շոգեկառքերուն պետութեան կողմէ գնուելու խնդիրը շատ կարեւորութիւն ստացած է։ ազատականները ու զինուորականները նպաստաւոր կը խօսին այդ ծրագրին։ Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը մտադիր է 46 միլիոն ոսկի արտաքին նոր փոխառութիւն մը կնքելու, հանրային շինութիւնները աւարտելու համար։

ՅԵՌԱԳԻՐ

Սպանիա և Ամերիկա

ՄԱՏՐԻՏ, 6 սեպտ.— Պ. Սակասթա պահանջեց Երեսփ. ժողովին որ Սպանիա հրաժարի իր գաղթավայրերէն։ Այս խնդրին վրայ վիճաբանութիւնները դռնփակ պիտի ըլլան։

—Ներքին գործոց Նախարարը Երեսփ. ժողովին մէջ յայտարարեց թէ դեռ ժամանակը չէ վերցնելու Սահմանադրութեան տուած անհատական իրաւունքները։

Անգլիա և Ռուսիա

ԲԱՐԻԶ.— Զոյց կայ թէ չինական խնդրին առթիւ համաձայնութիւն մը գոյացած է Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ։

Շահին ուղեւորութիւնը

ՎԻԵՆՆԱ — Պարսից Շահը մէկ քանի օրէն ճամբայ պիտի ելլէ, եւրոպա ուղեւորելու։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Տրէյֆիւսի խնդիրը

ԲԱՐԻԶ, 6 Սեպտ.—Տրէյֆիւսի դատը վերսին տեսնելու համար դեռ պաշտօնական որոշում մը չտրուեցաւ։ Նախարարներու Խորհուրդին այն ատեն միայն վերջնական առաջարկ մը պիտի ըլլայ, երբ դատական նախարարը աւարտելով Տրէյֆիւսի դատին թուղթերուն քննութիւնը, զեկոյց մը ընէ։

—Պատերազմական նոր նախարար զօրավար Զիւրլինէն ներկայ գտնուեցաւ նախարարներու ասոր առն նիստին։ Պ. Ֆէլիքս Ֆոսի։

—Թէև Տրէյֆիւսի դատը վերսին տեսնելու համար վերջնական որոշում չէ տրուած նախարարներու երկկի գումարմանը մէջ, սակայն քանի մը լրագիրներ կ'բանեն թէ որոշուած է դատական գործողութիւնները սկսուած կրնան նկատուիլ։

—Պ. Ֆէլիքս Ֆոս Ռանսիոյեն դնոց մէկ քանի օր մնալու։

Անգլիա և Դերմանիա

ԲՈԼՈՆԵՐ.— Բէօրնէրէ Զայդէոնէ կը հաստատէ այն լուրը թէ Տէլկասիի ծովամատոյցին (Ափրիկէ) համար բանակցութիւններ կը կատարուին Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ, բայց փոխադարձ գիշումները պիտի հրատարակուին դաշնագիրը կնքուելէ յետոյ։

Ֆրանսայի նաւատորմը

ԲԱՐԻԶ.—Նախարարներու Խորհուրդին այս օրուան նիստին մէջ ծովային նախարարը ներկայացուց նաւատորմին վերակազմութեան ծրագիրը։ Այս նպատակաւ հրամանագիրներ պիտի հրատարակուին մօտերս։

Ֆրանսա և Սպանիա

ԲԱՐԻԶ.— Սպանիոյ խնամակալ թագուհին Ոսկեգեղմի պատուանշանը տուաւ Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին։

Հոլանդայի Թագուհին

ԱՄՍԹԷՐՏԱՄ.—Այսօր տեղի ունեցաւ Վիլհէլմինա թագուհիին հանդիսաւոր մուտքը, աննկարագրելի խանդավառութեանց մէջ տեղ։

Սպանիոյ Խորհրդարանը

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ Խորհրդարանը դռնփակ քննեց հաշուեքննիչ Նախաչուղները։ Նիստերը դադրեցան մինչև Սեպտ. 30 (Ն. Տ.)։

Սպանիոյ Եղբ-մոթը

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ կառավարութիւնը որոշեց 1899 ին ներքին փոխառութեան նոր պարտաթուղթեր շրջաբերութեան հանել, եւրոպական կարգ մը պէտքերու համար։

Իրանարարութիւն

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ կառավարութիւնը ընդունեց իրանարար ըլլալ Շիլիի ու Բէրուի վէճը կարգադրելու։

VIN & SIROP DE DUSART

Բժշկութիւնը յոյսը չի կորցներ այ ո՛ր կուրծքի հանդուրժութիւնները բժշկել։ Մատը պատճառի վրայ դրած է, թոքերուն մէջ շատ պզտիկ մակրէոյթի մը (պաշէլ) ներկայութիւնը հաստատելով, որ կ'սպանի քնատութեամբ, յոգնութեամբ, հիւանդութեամբ կամ ժառանգական խոտով մը հիւծած մարմիններու մէջ։ Այդ մակրէոյթին ազդեցութիւնը կը ջնջուի, հիւթեղ սնունդով մը, որ ամբողջացած է ամէնէն բնական ամէնէն դիւրամարս հանքային տարրով մը, որ է լոգիոֆոսֆոր պը ղ։ Առ է Տիւզարի զինին և օշարակին յարձուն յաջողութեան պատճառը. այս պատրաստութիւնները, որ շատ կը գնահատուին, ուժ կու տան հիւանդին, անոր ախորժակը բանալով և զայն կը բժշկեն։

ԿՈՒԶԷՖ դրամագլուխ մը ստեղծել։ Զեզի կը յանձնարարենք ստորագրուիլ Էլեոնոֆ-Նաֆօնալին՝ որուն կեդրոնը Բարիզի մէջ կը գտնուի, և որ կրնայ ձեզի հայթայթել Բրէտի Ֆօնսիէի, Վիլ տը Բառի պարտաթուղթեր, ամսական 8, 10 և 20 ֆրանք վճարումներու փոխարէն։

Այս պարտաթուղթերը (օպլիկասիօն) որոնք ապահովուած են հասոյթներով և դրամագլուխներով, սա առաւելութիւնը ունին որ ամսական 3—4 առ հարիւր չակ կը բերեն ու չատ մն ալ պարգեւներ ունին՝ 100,000, 250,000 և մինչև 500,000 ֆրանքնոց։

Գերմանիայէ վերադարձած երիտասարդ մը պատրաստ է դպրոցներու մէջ կամ մասնաւորներու Գերմաներէնի դասեր տալ։ Դիմել Աբեւելքի խմբագրատունը։

Տ. ԽՍԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ՐԴ Երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

26 Օգոստոս 1898

Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ծաւրաչափ 763.
Ջերմաչափ 18.
Օդը պայծառ։
Կէս օր. — Ժամը 5.30։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Ոսկի վար	Ոսկի վեր
Տրապիզոն	—	20
Սեւաստիա	—	22
Իզմիր	—	11
Հալեպ	—	—
Պէյրութ	—	27
Պաղտատ	—	—
Արքանկէլ	—	8
Բէդրասպուրկ	—	10
Մոսկուա	—	4
Բարիզ	—	17
Վիեննա	—	14
Օտեսա	—	11
Սոֆիա	—	10
Աթէնք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Քիչ Ալեկոծ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	21	34
Ամէնէն բարձր գին	»	21	35
Ամէնէն վար գին	»	21	30
Բուռէլիի երկթ. զոց.	Ֆր.	110	—
Ամէնէն բարձր գին	»	110	—
Ամէնէն վար գին	»	109	37 1/2

ԲԱՑՈՒՄ 26 Օգոստոս

Օսմ. Քոնսոլիտ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	21	33
Բուռէլիի երկաթուղի	Ֆր.	109	50
Օսմանիյէ		420	—
Ռէֆի		290	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Բէյտի ժէնէրալ ՕՖՖ.		9	13
Երկրագործական Պանքա		7	30
Օսս. ՕՖ. Շանմ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	20
Օսմ. Ապահ. Էնյ.		4	02
Թրամուէյ բաժնեթ.		742	—
» ժուխանա		240	—
» պարտաթ.	Ֆր.	498	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	311	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	470	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտ ուՕ օրուան	Օ. Ո.	2	60
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բուռ. երկթ. ուՕ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	10
Ֆրիմլից	»	51	05
Մէջիտիէ արծաթ	»	107	36
Մէջիտլիք	»	98	30
Բուպլի ղոշադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	17 1/2
» » » չէք	»	110	05
Բարիզ » »	Ֆր.	23	02 1/2
» » » չէք	»	22	92 1/2
Պերլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	66	50
» » » Բ.	»	47	75
» » » Գ.	»	26	87
Դ.) բաց.	»	23	—
Դ.) զոց.	»	23	12
Փոխառութիւն Գասպպ	»	83	50
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	—
Այտընի երկաթուղի	»	12	25
Եգիպտական Միացեալ	»	109	—
Ազնլ. Քոնսոլիտ		110	43
Հելլենական 5 %	»	38	—
Մոնոքոլ հելլենական 4 %	»	42	50
Ռանթ » 4 %	»	32	—
Գուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	92	25
» նոր » 6 % 1892	»	95	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	41
Դրամագլուխ	»	2	1/2

ՎԻԵՆՆԱ, 6 Սեպտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	62
» Լոնտոնի վրայ	»	120	65
Բուռէլիի երկաթուղի	»	59	50
Օսմ. Ռէֆի	»	130	50

ԲԱՐԻԶ, 6 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. բաց.	Ղրշ.	23	35
Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. զոց.	»	23	20
» » » Բ.	»	47	90
» » » Գ.	»	27	10
Օսմանիէ	»	420	—
Բուռէլիի երկաթուղի	Ֆր.	110	50
Օսմ. Ռէֆի	»	290	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	551	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	103	35
Բէյտի Լիոնէ	»	876	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	93	25
Սպանիական արտաքին	»	41	52
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25	255
Դրամագլուխ	»	02	—

ՊԵՐԼԻՆ, 6 Սեպտ.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	97	—
Բուռէլիի երկաթուղի	»	113	90
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ԲԱՆԵԼԼԷՆԻԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ առաջիկայ երկուշաբթի օրէն սկսեալ իր շոգենաւերը կանոնաւորապէս պիտի երթեւեկեն Կ. Պոլսոյ Նաւահանգիստներու, Սամսունի, Կիրասունի, Տրապիզոնի մէջեւ։ Նոյնպէս, առաջիկայ 14 սեպտեմբերէն (Ն. Տ.) սկսեալ, շաբաթական զիծ մը պիտի հաստատուի Կ. Պոլսոյ Նաւահանգիստներուն, Տարսանէլի, Միտիլիի, Իզմիրի, Խիօի, Պիրէանի և Թրիէսթէի միջեւ։ Ընկերութիւնը համբորդներ և ապրանքներ կը փոխադրէ իր յատուկ շոգենաւներով, Ցուռնատանի նաւահանգիստներուն, Եպիրոսի և Կրէտէի համար։

121 3—4

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Գասբ.-Բէյօ. Մօտա

Վարժարանիս ուսումնական տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտեմբեր 3ին հինգշաբթի օրը։ Նոր աշակերտ դնելու փափաքողը կրնան դիմել Նոյն վարժարանը, շաբաթ և կիրակի օրերը և կամ Սեղբոս խան, Մխիթարեանց դրատունը, երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը։

Վերատեսուչ,
Հ. ՄԵՍՐՈՊ Վ. ՍՍՀԱԿԵԱՆ

106 9—10

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Նոր տարեշրջանը կը սկսի երեքշաբթի, Սեպտեմբեր 6ին (Ն. Տ.)։

Դիշերօթիկ աշակերտները կը վճարեն տարեկան տասնվեցհինգ (15) օսմ. ոսկի։

Աւելի մանրամասնութիւններու համար դիմել Ստամպոլ Ամերիգան խան՝ Յովհաննէս Աղա Դոնտայեանի, կամ Պարտիզակ՝ վարժարանին տնօրէն Տր. Բ. Զէմպրոսի։

99 01—10

ԲԱՆԱՒՈՐ ԵՒ ԴՐԱՒՈՐ
ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Դ. տարին այս անգամ մանկավարժութեան նոր պահանջներուն համեմատ ընդարձակուած և հրապարակ եկած է։ Այս առթիւ կը ծանուցանեմ նաև գաւառացի Պատ. ուսուցիչներուն նոր

«ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՍ
(Տարրական-դասընթացք Ա. տարի)

Հրատարակումը, որ Սեպտ. ամսուան մէջ ամբողջապէս աւարտելով 120 ԱՐՏԱՑԱՑՏԻՋ պատկերներով լոյս պիտ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնեհաւորը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գլխաւորներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի դումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթարկեալներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ

ESTABLISHED 1782

հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՈՒՌԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եղերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1

ՖՐԷՆԿԻ ԻԼԼԷԹԸ ՄԷՏՀԻՇԷՍԻՆԻ

ԴԱԹԻԼԷՆ ԹԷՏԱՎԻ ԻՏԷՊԻԼՄԷՔԻՆԻՆ

Բարիզաէ իլլէթը մէզբիւրէնին թէտավիսնաէ քէսալը իհթիաս իթմիշ օլան թաղիպը չէկիր Տօգթոր (Մաեէր) օթուզ սէնէլիք սայ ու թէմբիւպէսի կսէրի զուլունան (Կրանիւլ անթիֆիլէթիր) նամիսթիրաթիրը զու տէփա մէշահիրի աթըզանէն նաղարը թէփիր վէ թագսիրինէ արզ իթմիշ օլմազլէ ամբպայսի մումբիւլէհիմ պիր չօգ խաթմանէլէրաէ միւթէատտա ֆրէնկիւլիւլեր իւզէրինաէ իմբա իթմիքբէրի թէմբիւպ վէ մինիւզ նէվինաէն օլարագ կէօրտիքբէրի ֆէվգէլմէմուլ թէէսիր վէ թէշֆիհէլէրէ իսթինատէն քէմալը չիւբրան վէ մինիթմարի իլէ միւթէֆէքէն թասդիգ վէ չէհատէթ իտէօրարքի «Մէզբէր Կրանիւլ Անթիֆիլէթիք իլաճը տիկէր մուսլմէնէլէր կիպի մտէնի թաներիպ իթմէեուպ վէ իսթիմալ խէնէրէ ասա սանճը վիրմէկէրէք կէրէք էսկի, կէրէք եէնի, վէ կէրէք իրսի ֆրէնկի իլլէթինին հէր նէվինի հիշ պիր սէպէպսէն տօյաեը պիր տահա կէրիհէ թէմէմէք վէ տիկէրլէրինէ սէրաեէք իթմէմէք իւզրէ էսաէն վէ գանիեէն թէտավի իթմիկի կիպի տաէմբ թէտավի սէպպիտէն չիւրիմէկէ եիւզ թումուշ օլան ազաք պէտէնի տանի հայրթաղիսինէ իրճա իթմէկտէ սիր։

Մէզբիր իլաճ սաթըրը Տէրսաատէթէ Պաղչէ Դաբուսքնա Դասապէան էֆէնտիին էճազանէ սինամ։

1910 4—12

ՖՐԵՆ. ԼԷՕՂԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ալէքսանտրիա և Աբեւելեան գլխաւոր բանող լաքինասաւոր

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիրդոլիան	10500	Գլամիան	3500
Առմէնիան	10500	Էֆիրշիրն	3500
Բէսդրիան	10500	Ազրժ.ան	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալէէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլմսպան	8000	Ազէնիան	2500
Ձօրմիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսդոնիտն	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Էլսսպան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինեօ	900
Վալօնիան	3700	Ձրօրդ	800
Ֆալանինան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը զրկել չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ.

ԷՖՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1
Ղալաթիա

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ, Գլասգոյ, Մէլբուրնայի և Սիւ Նովի Ֆլէմ Բանող լաքինասաւոր

Անուանք	Թօնս	Անուանք	
Բանէէս	3000	Թիպս	2500
Անպա	3000	Նէրթիս	2400
Թէյսլը	3000	Օսայրիս	2250
Քեամնոսս	3000	Թէրա	2250
Թարոս	3000	Մէֆինսս	2000
Սամանի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիոֆիր	2500	Գիւլէն	1500

Դիմել առ Ֆ. Վ. ԼԻՔՕՎ և ԸՆԿ.
Ռէֆիզ խան
ՀԷՆՐԻ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
Ղալաթիա 31. Հէյմ Սարիք Լեվզաս

ԲԱՄՊՕԹԱՆՕ ՄԻՏԻ ԿԸ ԲՈՒՓԷ

LE PAMBOTANO MIDY

Տոքթ. Վալիւտի աշխատութեանց և Տոքթ. Տիւժառտէն-Պուվէի բուժական ակադեմիային տուած տեղեկագրին համաձայն Բամպոթանօն անվնաս դեղ մըն է որ կը բուժէ վերջնապէս, օլիֆթոյին և արսէնիքին ընդդիմացող պարբերական և ճահճային տենդերը։ Կատարուած փորձերը հաստատած են թէ ընդհանրապէս միայն մէկ չիչ Բամպոթանօ բաւական է հինցած տենդերը անհետացնելու։ Բարիզ, 8 Վիվիէն փողոց և գլխաւոր դեղարանները։

ՃԱՀՃԱՑԻՆ ՏԵՆԴԸ

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

ամէնքին մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամէնէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իրօֆոսֆիթ տը լը է տը սուա» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սրբաձա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԹՅՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀՈՍԸ,
ՀԱՐԲՈՒԹԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանին նշանը

Գործակատար ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄԱԼԻՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ.

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երեւեկուրիւն կառախումբերու 1898 Մայիս 8 (Ն. Տ.) կիրակիէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻՆ

ԵՐԹ Կառ. թ. 122 Խառն. Առտ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՁ Կառ. թ. 121 Խառն. Իրիկն.
ժ.	Վ.		ժ. Վ.
12	20	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմ. 11 16
1	6	» Ագ Պունար	» 10 32
1	48	» Սլբիւ Բէյ	» 9 58
2	34	» Պէյլիք Սխուր	» 9 4
3	44	» Սարիքէյ	» 8 2
4	38	» Պիչէր	» 7 —
5	20	» Սասիլէր	» 6 18
5	58	» Պէյլիք Բէօփրիւ	» 5 48
6	50	» Բօլաթլի	» 5 —
8	10	» Մալի Բէյ	» 3 35
9	10	» Սէնճան Բէյ	» 2 27
10	—	ժմ. Էնկիւրիւ	մկն. 1 35
իրկն.			առտ.

ՓԷՆԷՐ ՊԱՂՋԷԻ ԳԻՆ
ՈՒՐԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Ճիւղաւորումին մէջ կառք կը փոխեն բոլոր թիւ Էնները բաց ի թիւ 522 և 525էն՝ որոնք ուղղակի կուգան

ԵՐԹ Կառախումբ	թ. 522 Իրիկն.		թ. 524 Իրիկն.	
ԿԱՅԱՐԱՆ	ժ.	Վ.	ժ.	Վ.
Բարաքէօյ մկն.	6	10	7	40
Հայատար Բաշա »	6	45	8	17
Գէզլլի Թօփրաք »	6	52	8	26
Ճիւղաւորում »	6	57	8	33
Փէնէր Պահչէ ժմ.	7	4	8	40

ԴԱՐՁ Կառախումբ	թ. 523 Իրիկն.		թ. 525 Իրիկն.	
ԿԱՅԱՐԱՆ	ժ.	Վ.	ժ.	Վ.
Փէնէր Պահչէ մկն.	7	50	10	20
Ճիւղաւորում »	8	1	10	30
Գէզլլի Թօփրաք »	8	5	10	34
Հայատար Բաշա »	8	20	11	5
Բարաքէօյ ժմ.	8	45	11	30

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք 14,500,000
Պահեստի դրամ	» 26,504,000
Տարեկան հասոյթ	» 58,937,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՍՊԱՌԱԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԴԱՒԻԹ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՝ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Ճանի ֆրենկրոպ լրայ յուլը, ծէր Զղոսծենց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստուգիկ ցաւած ակառաներն ևս ոչ-ոչմն կը լեցնեն. ցաւազրկելը և իսկոյն ներգործութիւն պայմանաւ։

Նօրահնար եղանակաւորը, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակառաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գինի յեռոցրելի ըստ պոլսկի, ծամելոցի, և ապա զգուանաբերի երգիտաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմբրեցուցիչ գեղերու և ամենակատարելագործեալ ազ անձերու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն.

Ց.Դ. Ամերիկ. սով. հանձնային ձմեռները կիրակի օրերն ու. (Փետ-Կ-ը) ինչպէս նաեւ ամեն օր. (Փետ-Կ-ը ետեր) հիւանդ կրնգունին Բերայի գործատեղին

Գաղտնիքներ կրնան դիմել իւրաքանչիւր բնակարանն, ինչ-1 Բերայի եղոյ։

ՇԱԲՕԹՕՒ ՖՕՍՖՕԳԼԻՍԷՐԱԹ ՏԸ ՇՕԻ ԳԻՆԻՆ

VIN DE PHOSPHOGLYCÉRATE DE CHAUX DE CHAPOTEAUT

Կը ներկայացնէ այն ձեւը որուն տակ ֆոսֆաթ տը Շօն կը գտնուի մարմնին մէջ։ Առաջին կարգի կազդուրիչ մըն է, որ կը գործածուի ֆոսֆաթիւրիայի Գլօօղի, դանդարիւռիւթեան, ապոֆիզիոսիւթեան, և ընդհանրապէս բոլոր մարսողական հիւանդութեանց մէջ։ Կը պատրաստուի նաեւ օշարակի, դեղահատի և հատիկներու ձեւին տակ։

Կեդրոնատեղի Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց և գլխաւոր դեղարանները։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՐ
Ընդդէմ Հալլ, Կ. Պոլսոյ և Օդեսայի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1039	Գօմմ	1497	Կոզ	1011	Մալմ	724	Բոզարիս	1862
Ալէքթօ	3607	Գօնկս	2906	Կրոտնս	1695	Մարէնկս	2273	Սաֆֆօ	1113
Ամնէլս	1541	Գօրսս	895	Լիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսսրս	2377	Տիտս	4811	Լիտակս	1581	Միրտոս	3557	Սիլվիս	1193
Գասանս	1822	Տամինս	937	Լինտաս	3720	Միլս	1037	Նրէրս	1200
Գօրտինս	1264	Տուրս	2383	Հսրաղիս	3600	Մանդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Գրաս	1076	Տրաբս	1715	Հուամպէր	596	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիտս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գոֆֆայս	4431	Իպրս	2464	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Թուէտս	1470
Գէյրս	1671	Էլտորատս	1520	Ճիլնս	1080	Ինգամբրիս	4036	Թորբիտս	487
Դանիսս	1337	Էշաղս	1481	Քէյսս	1053	Օրլանտս	1525	Ուրպինս	2439
Դամէս	4244	Ֆիտս	954	Քորինս	2807	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Դաղս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1700	Բրլս	510	Ֆլօրս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիսլիֆ	2229	Վօլինտրնս	2398
Միսէրս	1834	Ֆրանսիսքս	4582	Լէքանդս	2272	Ռինա[illegible]	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվրնս	1643	[illegible]	1613	Ֆէրս	1200
Գօլրատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բոմէս	1789		

Հինտու չոգենաւը, նաւապետ Քօբս, ընդհանուր վաճառքով Հալլէն հոս հասած է։

Իտալ չոգենաւը, նաւապետ Ուսքրն, ընդհանուր վաճառքով սյժմ կը բեռնաւորի ի Հալ և ամսոյս 31ին պիտի մեկնի ուղղակի Գրիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻԶՕ
Թիւ 17—18, Ֆիւշիւբ Միւլէթ խան, Ղալաթիա

ՇՕՒՐ RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթական եռթնեկութիւնք

Հ. 5 6 Միտիլի, Իզմիր, Փիրէոն, Ազեքսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։
» 26 7 Սեվաստոպոլն սուլհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Ե. 17 8 Տարսանէլ, Այնտրոզ, Մէլանիկ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Շ. 29 10 Իէպսոլու, Սամսուն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Զաքուում առտուն ժամը 11ին։ 562

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱՆ և ՄԱՐՈՓԷԱՆ
Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ
Մարսիլիոյ և Գենուէզ գլխաւոր կանոնաւորապէս բանող
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն Նաւարէնի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ
575 Թօփհանէ, քարափին վրա

ԿՈՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Ամէն ուրբաթ երեւ անգամ Լիվրբուլ և Ամերիկայ գլխ.

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ումպրիա	7718	Գանտիտ	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ազլաս	2393
Բալտնիա	5587	Մարգարիտա	2166
Սէֆալոնիա	5547	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալտիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէքսս	2143	Մորոքքս	1855
Քէտտա	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գազպոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Այիքսիատիս խան, թիւ. 401
Ղալաթիա 571

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ԷՄԻԼ ՈՒՐՇՊՈՒՌ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Ս.

ԵՐԿՈՒ ՄԱՐԳԱՐԷՏԻՆԵՐԸ

Վկայները պերճաչուք անուններ ունէին. մէկը բաւէնս տը Բրլսպէլլոյ էր, միւսներն ալ երկու կոմս և մէկ պառոն։

Պայմանագրին ընթերցումէն ետեւ, գիւղապետն ոտքի վրայ ելնելով բացաւ Օրինագրքին տն գլուխն, որ ամուսիններու փոխադարձ պարտուց և իրաւանց կը վերաբերի, և կարդաց 212 երորդ և հետեւեալ յօդուածները։ «Ամուսինները փոխադարձաբար հաւատարմութիւն կը պարտին իրարու, կայն...»

Յետոյ հանդիսաւոր ձայնով մը, ինչպէս որ կը պահանջէր օրէնքին ծանրակշռութիւնը.

—Լուի-Շառլ Կոնթրան, մարքիզ տը Բրէսլ, կը հաճիք ձեզի կին և օրինաւոր ամուսին առնուլ Լօժէնի-Լէոնթին Լանտէն, որ հոս ներկայ է։

—Այո՛, պատասխանեց մարքիզը վստահ ձայնով մը։

—Եւ դուք, Լօժէնի-Լէոնթին Լանտէ, կը հաճիք ձեզի այր և օրինաւոր ամուսին առնուլ Լուի Շառլ Կոնթրան, մարքիզ տը Բրէսլը, որ հոս ներկայ է։

—Այո՛։

—Ծանուն օրինաց, Լուի Շառլ-Կոնթրան, մարքիզ տը Բրէսլ և Լօժէնի-Լէոնթին Լանտէ միացած են ամուսնութեամբ։

—Տիկին մարքիզուհի, ըսաւ քարտուղարը գրիչ մը ներկայացնելով դեռատի կնոջն, հաճեցէք ստորագրել։

Այս անունն ու տիտղոսը զորս առաջին անգամ կը լսէր, արտակարգ սրտայուզութիւն մը պատճառեցին իրեն։ Դողդողուն ձեռքով մ'ստորագրեց, յետոյ երբ անդին դարձաւ գրիչը մարքիզին տալու համար, անհնար է նկարագրել այն անհուն զորովոյ և շնորհակալաց արտայայտութիւնն որ կը փայլէր նայուածքին մէջ։

Ստորագրութիւններն աւարտելեն ետեւ, մարքիզը դրպանէն ոսկիով լցուն քսակ մը հանեց և սեղանին վրայ դրաւ ըսելով.

—Պարոն գիւղապետ, կը խնդրեմ որ այս գրամը գիւղին աղքատներուն բաժնէք յանուն ծաղկատի Տը Բրէսլ մարքիզուհիին։

Յետոյ վկաներուն ամենուն ալ զատ զատ ձեռքը թօթվելով, թեւը Լէոնթիի տուաւ և անոր հետ դուրս ելաւ։

Երբ դուռը գոցուեցաւ անոնց ետեւէն, ահագին ծիծաղ մը վրթաւ սրահին մէջ։

—Պարոննե՛ր, ըսաւ Պլէռօ, գործը շատ ազէկ կատարուեցաւ. ամենքդ ալ կատարեալ կերպով խաղացիք ձեր դերը։ Իսկ դուն, ըսաւ եռագոյն գօտիով մարդուն ուսին զարնելով, օր մը իրաւ գիւղապետ պիտի ըլլաս։

—Բայց, պատասխանեց մարդը, երբ օրէնքին յօդուածները կարդացի, քրտինքի պաղ կայլակներ զգացի, որ կրնակէս վար կը սահէին։ Կը մտածէի թէ նոյն գրքին մէջ ուրիշ յօդուածներ ալ կային, որք բանտի և թիապարտութեան վրայ կը խօսին...։

Պլէռօ ուսերը թօթվեց։

—Տիսուր է, ըսին միւսները։

—Մէկ պահէն կը խնդրէ իւր սրտխրութիւնը գաւսթի մը շամբանեայի մէջ, պատասխանեց մարքիզին գործակատարը։

Եւ ձեռքն առնելով սեղանին վրայ անոր թողուցած քսակը, կշռեց ափին մէջ։

—Ծանր է, ըսաւ խնդալով. Հարսը դէշ դրած չի տեսներ։ Օ՛ն, գառնուկներս, այս գիշեր պատուական կերակուրներով և ազնիւ զինիներով կերուխում մ'ըրէք։

—Դուք ալ կը գտնուիք մեզի հետ։

—Մինչեւ այս իրիկուն իմ հոս մընալս անհրաժեշտ է, և որովհետեւ ուշ պիտի մեկնիմ տատրակներուս քովէն, չեմ կրնար ժամանակն փարիզ հասնիլ, որպէս զի խնջոյքին սեղանին տակ ձեր լուիկութեամբ գլորուիլը տեսնեմ։

Մարքիզ ու Լէոնթին կը ճեմէին պարտէզին ծառուղիներուն մէջ։

Կարմրագեղ և շնորհալից, երիտասարդին թեւին յցած էր Լէոնթին. չէր ուզեր ծածկել սրտին մէջ ողողուած երջանկութիւնը։ Կոնթրան կը մտէր և նայուածքովը կը լափէր զայն. Մերթ ընդ մերթ կանգ առնելով իրարու կը փաթթուէին սիրազեղ։

—Ճշմարիտ է, կ'ըսէր, ձեր կինն եմ, սիրելի Կոնթրան։ Իրաւունք ունիմ ձեզի ըսելու և անդադար կրկնելու թէ կը սիրեմ զձեզ։ Ձեր մարքիզ անունը զիս չլացուց երբէք, հաւատացէք. ես զիս այն պատճառով միայն երջանիկ կը համարիմ. որ ձերն եմ միայն ձեզ սիրելու համար։

Ո՜հ, կը թուի ինձի թէ հրաշալի երազ մը կը տեսնեմ, և կը վախնամ արթննալու։ Բայց ո՛չ, երազ չէ. կը տեսնեմ դղեակը, սա մեծամեծ ծառերը որք մեզ կը հովանաւորեն, ձեռքս ձեր ձեռքին մէջն է. ձեր նայուածքը կը յայտնէ ինձի ձեր սէրը, և իմ սրտիս բաբախումներուն կը պատասխանէ ձեր սրտին բաբախումը։

Մենք իրարու ենք, դուք զիս պիտի սիրեք միշտ...։ Ուրիշ կիներ սիրած են զձեզ անշուշտ. բայց ոչ ինձի չափ, Կոնթրան, տարակոյս չունիմ։ Սիրել, ի՛չ ապուր և անուշբան։ Մշտաբանչ հիացում մ'է, սխրանք մ'է։ Այնպէս կը թուի թէ մէկ էակ մը միայն կայ երկրիս վրայ, և մնացածը ոչինչ է։ Ա՜հ, Կոնթրան, շատ երջանիկ եմ...։

Մարքիզն ինքզինքը անդրդուելի կը բռնէր ներքին բուռն զգացմանց դէմ. բայց այսչափ անոյշ, այսչափ մաքուր սիրոյ միամիտ ապացոյցները կը խառնվէին իւր հոգին։ Թերեւս ամօթ կ'զգար այն նոզկալի կատակերգութենէն, որով իւր ձեռքը կը մատնուէր, լի վստահութեամբ, պաշտելի արարած մը, զոր վատաբար յուսահատութեան և ցաւոց անյատակ անդունդը պիտի գահավիժէր։

Բայց առաջին ոճիրը կատարուած էր, և մարքիզին խղճմտանքը շատ թեթեւ էր երկրորդէն ետ քաշուելու համար, որ իւր դազանական ցանկութեան որոնն ստացումն ու վայելքը կ'ապահովէր։

Վերջապէս ինչ էր իրեն համար այդ կորուսեալ, ոչնչացեալ աղջկան կեանքը։ Հատ մ'աւելի պիտի նետուէր դժբաղդներու կոյտին մէջ, Պէտք չէ՞ որ ազնուականներն զբօսնուն. ժողովրդին աղջիկներն անոնց զուարճութեանը համար ստեղծուած են։ Իւր արբանեակներուն մեկնելէն ետեւ Պլէռօ եկաւ երկու ճեմուղներուն քով։

Մարքիզին հետ ակնարկ մը փոխանակելէն։ Պլէռօ կ'ուզեր ըսել թէ գընայինք, ես ամէն բան կարգի դրի, անհոգ եղիք։

Ժամը հինգին ոտքի ելան։ Առտուան պէս երեք ճաշող էին։

Լէոնթին հարցուց.

—Եւ այն պարոնները, մեր վկայները ո՞ւր են։

(Շարունակելի)